

A 40,000 protestáns felekezet mítosza

Írta Cserhádi Mátyás

A katolikus apologeták gyakran előállnak azzal az érveléssel, hogy az ő egyházuk az egyedüli legitim egyház a földön, mivel állításuk szerint 2000 éven keresztül megőrizte tanításbeli egységét. A protestánsokkal szemben azt róják fel, hogy a gondolkodási szabadság elve miatt egyre több protestáns felekezet alakult ki a történelem során, mivel azok nem tudtak egyezni bizonyos hitbeli kérdésekben. Ezek az emberek nagy vidámsággal kimutatják, hogy milyen sok protestáns felekezet, és gyakran tízezres nagyságú számokkal (a vitázótól változóan) könnyelműen dobálóznak, arra próbálván mutatni, hogy ilyen mértékű fragmentáción ment keresztül a protestantizmus vallási mozgalma. Utána gyakran nagy szentségeskedéssel megemlítik, hogy Jézus Krisztus azért imádkozott a főpapi imájában, hogy a szentek egységben kelljenek, hogy legyenek, és hogy biztosan nem engedte volna meg az Ő testének ekkora mérvű szakadozását. Már megmutatták, hogy Jézus főpapi imája arra vonatkozik, hogy a benne hívő emberek szeretettel legyenek egymás felé, tehát hogy bocsássák meg egymás vétkeit, mint ahogyan Krisztus megbocsátott nekik, és amelyben megnyilvánult a szeretet legmagasabb formája.

Valójában miről van itt szó? Vissza kell ilyenkor kérdezni az illetőtől vagy szerzőtől, hogy hogyan jutott el egy ilyen több tízezres nagyságú számra. Konkrétan rendelkezésre kell, hogy tudja bocsátani az általa megemlített felekezetek listáját, ami objektíve bebizonyítaná, hogy tényleg létezik ennyi felekezet. Az is rendkívül fontos szempont, hogy egy illető milyen kritériumok alapján dönti el, hogy egy adott felekezet az már felekezet vagy inkább csak gyülekezet. Ugyanis ez alapján egy olyan meghatározás születik meg, ami alapján le lehet mérni, hogy egy adott vallási csoportosulás az keresztény, vagy nem.

Gyakran ugyanis itt arról van szó valószínűleg, hogy egy szerző úgy határoz meg egy újabb felekezetet, hogy az egy vagy néhány hittételben (a sok ezer közül) különbözik az összes többitől. Gyakran szubjektív meghatározás kérdése, hogy mi számít különbségnek, miért kell szétválasztani egy vallási csoportot több más csoporttá. Az egész vita hasonlít a taxonómiában ismert lumperek és splitterek vitájára, akik állandó harcban álltak egymással amiatt, mert egyes fajokat bizonyos kritériumok vagy bélyegek alapján össze akarták olvasztani, mások pedig szét akarták választani. Itt azonban bejön egy olyan tényező, miszerint a katolikus felek arra igyekeznek, hogy olyan kritériumokat pécézzenek ki, vagy hogy olyan vallási közösségeket nevezzenek protestánsnak, amely alapján még jobban meg lehetne növelni a protestáns felekezetek számát, hogy még jobban mutassák a teljes szétszórtság képét. Világosan látni kell, hogy ez egy véglét, és egy szélsőséges álláspont.

Ha így gondolkodunk, akkor tulajdonképpen azt lehetne mondani, hogy mivel minden ember gondolkodási mintázatai és egyéni, személyes hitvilága különbözik minden másik embertől (ezért vagyunk egyének, és egyszerűen emberi dolog különbözni a másiktól), akkor minden ember önmagában alkot egy úgynevezett mikrofelekezetet (microdenomination). Ilyen érveléssel azt lehet mondani, hogy számszerűen több katolikus felekezet létezik, mint protestáns!

Ezzel szemben nézzük, mi a valóság? Ha végig gondoljuk az egész kérdést, látni fogjuk, hogy a protestánsok nagyobb egységben vannak a katolikusokhoz képest. A protestantizmus mindig vallotta az 5 Sola elvet. Ezt itt rövidesen ismertetem. 1. Sola Scriptura: ez az elv azt mondja ki, hogy az igazság kérdésében a Szentírás a legfelsőbb tekintély (1Kor. 4,6). 2. Sola gratia: egyedül Isten kegyelméből lehet üdvösségünk, és nem a mi tetteinktől függ ez (Rom. 11,6). 3. Solus Christus: egyedül Krisztus érdeme miatt, Krisztus szenvedése által van üdvösségünk, és nem a mi tetteink vagy mások, például a szentek tettei miatt van üdvösségünk (ApCsel 4,12). 4. Sola fide: az üdvösséget csakis hit által lehet a miénk (Rom. 4,4). 5. Soli Deo Gloria: egyedül Istent illet bármilyen köszönet, hála, vagy

dicsőség (1Kor. 10,31). Ez a mérce. **Ez az evangélium.** Ez alapján lehet lemérni, hogy egy adott vallási csoport keresztyén, vagy sem. Ez az öt szempont ami megőrzi az evangéliumi egységet, noha kisebb súlyú kérdésekben valóban mást-mást gondolnak a protestáns felekezetek vagy teológiai áramlatok.

Emiatt rögtön ki lehet szórni rengeteg olyan vallási csoportot, amelyekre ráhúzzák a protestáns jelzőt, mint például az unitáriusokat, mivel azok még a Szentháromságot is tagadják. Az adventistákat is ki lehet zárni, mivel a gyakorlatban azok a törvény betartását követelik. Mindenféle karizmatikus vagy pünkösdista csoportot is, mivel azok az üdvösséghez szükségesnek tartják a nyelveken szólás vagy más, hasonló szellemi jelenségek megvalósulását a megtéréskor. Fontos látni, hogy a karizmatikusok kizárásával egy több tízezres létszámot drasztikusan le lehet csökkenteni, mivel a karizmatikusok a leginkább felelősek bármiféle egyházi fragmentálódásért.

Azért, hogy helyes képet kapjunk a protestantizmusról, fel kellene vázolni azt, hogy milyen szerkezetű maga a protestantizmus. Többféle szempont alapján lehet többféle felosztást tenni:

- Konzervatív, evangelikál, illetve liberális felosztás: valódi keresztyén-protestánsnak csakis az evangelikál és konzervatív protestánsok számítanak, mivel a liberálisak tagadják a Szentírás Istentől való ihletettségét, és nagyon nyitottak a Rómával való ökumenére. Az evangelikálok kevésbé szigorúan tartják magukat az ortodox protestáns álláspontokhoz.
- Arminiánus, illetve kálvinista protestánsok: minden protestánst valamelyik kategóriába be lehet sorolni. Az arminiánusok azt vallják, hogy az ember képes szabad akaratánál fogva dönteni Isten mellett a megtérésnél. Ezért missziójuk során minden elképzelhető eszközt használnak fel az emberi akarat befolyásolására. A kálvinisták ezzel szemben azt mondják, hogy Isten szuverén módon adja meg egyeseknek a hit ajándékát. Az üdvösség Krisztus áldozata és üdvözítő műve miatt van, teljesen független az ember akaratától.

Azt lehet mondani, hogy a protestánsok nagyjából a következő felekezetekhez tartoznak:

- Református: ez a felekezet Kálvin Jánoshoz fűződik, aki azt az elvet alkalmazta, hogy az egyházba csupán olyan dolgokat vitt bele, amelyek benne voltak a Bibliában. Jellegzetes módon kálvinisták, amillenaristák, és az istentiszteleten a bort és a kenyeret Jézus Krisztus testének és vérének jelképe csupán. A keresztséget gyerekekre olyan mértékben tartják érvényesnek, mivel ezzel Isten általános szövetségébe felveszik.
- Lutheránus vagy evangélikus: ez a felekezet Luther Márton nevéhez fűződik, akinek a nevéhez fűződik a Reformáció elindítása. Luther azon elv alapján hozta létre az egyházát, hogy minden olyan dolgot vitt ki az egyházból, ami nem volt benne a Bibliában. A cosubstantia elvet vallják, miszerint Jézus az úrvacsorában valahol a kenyér felett, alatt, vagy körülötte van. Arminiánusok.
- Baptista: ez a felekezet a korai keresztyénekhez vezeti vissza gyökereit. Nem kapcsolják össze magukat konkrét alapítóval. Jellegzetesen a felnőtt keresztséget vallják, mivel szerintük a keresztség csakis úgy számíthat igazi jelentőséggel, ha az ember értelmével felfogja az evangéliumot. A nagyobbik részük arminiánus, kisebb részük kálvinista. Sokszor posztmillenarista, premillenarista vagy nem amillenarista tanokat vallanak, valamint az elragadtatásban is hisznek.
- Metodista: A metodisták Wesley, angol prédikátor munkásságához kapcsolják magukat. Főleg arminiánusok, és néhány olyan törvénybetartási szokásuk van, amely annak nyomán keletkezett, hogy a közerkölcsöt megjavítsák (például borivás tilalma a széles körben

elterjedt iszákosság ellensúlyozására – manapság ez kevésbé szigorú). Főleg arminianusok és nem amillenaristák.

- Prezsbiteriánus: Az egyházi hierarchiájuk erősen prezsbiteri jellegű, erősen gyülekezeti központú. Kálvinisták, habár nem amillenaristák.
- Anglikán: ez a felekezet a leginkább hasonlít a katolikus egyházra. VIII. Henrik angol király idején szakadtak el a katolikus egyháztól. Jellegzetes módon tagadják az átlényegülés tanát, habár a gyónás szentségét tartják. Arminianusok.

Hiába érvelnek a katolikusok mellett, hogy az egyházuk tanításbelileg egységben van hiszen a katekizmusuk lefektetik hitük tantételeit, ha ugyanis csak az fog számítani az Utolsó Ítéletnél, hogy az ember személyesen miben hitt. Továbbá érdekes módon maga a katolikus tanítás megengedi a személyes egyetnemértés a hivatalos egyházi állásponttal, ha a hívő akaratával és értelmével engedelmessé válik a római egyház vezetőségének. Ezért érdekes módon foglalnak helyet a katolikus egyházban a görög ortodox egyház. A görög ortodox egyház rítusaiban az ortodox egyházra hasonlít, de tagjai viszont a római pápához tartják magukat. Érdekes kérdés tehát hogyha a katolikus tanítás a pápa vezetése révén érvényben marad, akkor miért tartják még mindig az ortodox rítusait? (Azért, mert Róma nincsen egységben.) Emellett kontrasztként meg lehet említeni azon konzervatív katolikusokat, akik tagadják a modernkori pápákat, mivel szerintük azok már régesrég eltértek a jó hagyományos katolikus tanításoktól (és érdekes módon pápa nélkül valósítják meg katolicizmusukat).

Továbbá nyitott kérdésnek hagyják, hogy a katekizmust ki hogyan értelmezi. Ezért van olyan sok úgynevezett „étkezde katolikus” (cafeteria Catholic), aki saját szájíze szerint választ a katolikus tanítások közül, hogy melyik tetszik, melyik nem, mintha egy étkezdében választana az ízletes, könnyen fogyasztható ételek és a kemény eledel között. Úgy néz ki, hogy a katolikusok is engedtek a protestáns elveknek! Az egyháztagság és az egyházi adó fizetése miatt mégis megtartják ezeket a langymeleg híveket a római egyházban.

Továbbá fel lehet sorolni a különböző katolikus rendeket, amelyek rítusaikban különböznek egymástól, és amelyek képesek voltak a történelem során akár harcra is szállni egymással. Ilyen volt az amikor a ferences rend kialakulása után egy idővel harc bontakozott ki a laza erkölcsű ferencesek és az alázatosabb ferencesek között a szegénységi fogadalmat illetően. Idővel nyertek a laza erkölcsűek, akik kegyetlenül elnyomták és megsemmisítették az alázatosabbak pártját. Rögvest módosították a rend szegénységi fogadalmát amit ma a ferences rend példás fányúzó életmódjában nagyon jól is látszik (ma például a Szentendrén működő ferenceseknek saját autóik vannak, és Svájcban nyaralnak ingyen).

Továbbá azt is meg lehet említeni, hogy Róma nyitottan tagadja tanításbeli egységét, mivel a legnagyobb készséggel szinkretizmust vállal a világ összes többi vallásával. Teszi ezt a saját, illetve a többi vallás babiloni eredete miatt. Ezt tükrözi a legjobban amikor II. János Pál pápa 1986-ban Assisiben a világ vallásaival közös imnapot tartott. Együtt voltak katolikusok, ortodoxok, zsidók, muzulmánok, hinduk, buddhisták, törzsi indiánok, de olyanok is, mint tűzimádok, vagy wicca hívők is.

Mindennek értelmében arra lehet jutni, hogy egyszerűen szemfényvesztés amikor Róma azt állítja, hogy ő maga egységben van, amíg a protestánsok pedig nem. Azért is nem, mivel Róma hamis evangéliumot vall a protestánsokkal szemben, és ezért arra a sorsra jut, hogy teljesen szétszóródik a hamis tanításai végett.